

M u s t i k.

U n g e n

eller

Den nya Fristaten.

Rors, hwilken stat utaf waggande stenglar,
Sindrblomsier, kattost, och gräs i partiel
Rors, hwilket surr utaf fyrbenta benglar,
Rors, hwilket slår utaf myra och bi!
Hwem är här konung? En sådan finns ingen.
Hwem är här kung? Sedan finnes ej här.
Alla de jewnlifa äro i ringen,
Kattost och hunkar, surkulla och bår.

Nå det war prägtigt att äntligt man hunnit
Forma en stat, som kan leda sig sielf,
Utan att blod för des styrelse runnit,
Anappast en tår i tidernas elf.
Hår exerceras och hår musicerar,
Sippa och gulldbi, och det hwar om an,
Hår man florerar och der man dinerar,
Det är en stat som kan lefwa minnsan!

Låt oss då se hwad här är för slags gökar,
Prestler med nysträrta krugar i wind,
Lilior som stå på små kullriga lökar,
Hwita som sdninos om haka och kind.
Alla af solen få dager och värma,
Alla af skyarne droppande regn,
Alla naturen will lika bestärma,
Dela åt alla sitt skyddande hägn.

Trygga i gräset hår ungarne töfwa,
Medan som fader och moder högt opp
Der uti skyn sina sängstycken öfwa,
Eller på grenarne i någon topp.
Eken och grässtråt och örnen och myran,
Utan proceffer och krängel och lif,
Lärkan i molnet och grodan i syran,
Alla de suga af allmoderns lif.

Becken får rinna hur hest han behagar,
Lufwan får kullra sig upp till en ost,
Allting sig fröjdar och ingenting klagar,
Ingen från prestman will dubbas till prof;

Ingen från göf will till hofpoet blifwa,
Grässtråt ej långtar till liljornas wår;
Nei! som det staptas, det öfwen will blifwa,
Wäst att hwar del med det hela består.

Men denna staten såg blir den wäl ewig?
Nei! ack ty wår, allt på jorden är stoft!
Wet när som hösten, i lockarne dáfwig,
Sänker sig ned ifrån skyarne loft,
Kommer en starkare fram uppå ången,
Och bår en blirtrande lia så bred,
Då som ett fiun för den ljungande swängen
Faller till mark hela fågringen ned.

Stodnande bloden ur törnrosen frusar,
Lilian än blekare blir om sin hy,
Ödden på stormarnes forpvinge brusar,
Hemskt knallar åskan ur swartmantlad sfy.
Der ligger sdnrhyttan *), der ligger presten,
Nacken för tusan med krage och allt;
Der ligger Silu mig ej, der hela resten,
Der ligger swinkåln **) med gris och med galt.

Hwarför då detta? Jag wet ej god wänner!
Liden så brukat och brukar så jämt.
Fråga wår Argus, han bättre det känner,
Som för hwart rike regering består.
Ett jag dock wet, att han ej är den mannen,
Hwilken bår lian, blott penna han har,
Far den med stormwinden en gång för fannen,
Sjelf såsom spöke han ensam står qwar.

*) Ranunculus acris

**) Sinapis arvensis.

Ign

Insändaren af en artikel, undertecknad: Hattare af Charlataneri, behagade uttaga ett bref i boklådan der denna tidning utgifwes.

Stockholm,
Tryckt hos C. F. W e n n s t r ö m.

K o m e t e n.

N:o 90.

Lördagen den 11 November 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. I förra nummern af Kometen omtalades 60 personer från Nerike och Bergslands län, hvilka hitkommit för att söka värfning. Förhållandet såges nu vara, att endast omkring 19 personer från nämnde provins, af en till orten nedskickad värfware låtit intrullera sig, och derefter hitkommit; någre flere hafwa ännu icke anmält sig, utan lära troligen på annat sätt blifwit försörjde.

Naturbetraktelse.

Södn är den blanka silfwerstäm,
Som liljan waggas uti sommarns wind.
Stönt är det friska purpurmoln,
Som swäfwar öfwer rosens blomsterkind.

Ljus ångan är från myrtens häck,
Ljus sången ifrån näktergalens mund,
Ljus klangen af en silfwerbäck,
Ljus westanflågten i en fluggrök lund.

Mildt flammar aftenstjernans brand,
I Hesperis gyllne gudapanna stånd.
Mildt glimmar utur molnets rand
Den täcka månen ned i fridens dån.

Allt upphålles af Dens hand,
Som skänkte tingen lif och färg och glanz,
Som ros och sterna sammanband
I Skapelsen, till en oändlig krans.

Han winkar, — och från lundens sal
Ett wisnadt löfblad sakta faller ner.
Han winkar, — och bland tingens tal
Ett störtadt werldssystem ej finnes mer.

Sgn

Den Argusiska Ärligheten.

Argus III har i N:o 88 (för den 4 innewarande) upptagit följande märkwärdiga besyffning: "Med så ord: äfwen Kometen yrkade, i N:o 2 för förra året, att alla republikker skola utplånas af jorden och att monarkien är statens högsta ideal, till hwilket alla andra statsformer skola omstypas; i sammanhang hwarmed Amerikanerna också, ganska consequent, förklarades, för sitt framtida beständs skull, twungna att förskaffa sig monarker, statsreligioner, adel och stånd; äfwen som Nornmännen, wid enahanda wite, — eller äfwentyret att gå under såsom stat, — uttryckligen förelades att lägga sig till en adel."

För att sätta den läsande allmänheten i tillfälle, att sielf undersöka det rätta förhållandet, lemmas det återopade N:o af Kometen härhos ord för ord aftryckt. Man har welat medbela detsamma med alla dess inrikes nyheter, praenumerations annonser och äfwen tröskel; emedan Argus troligen i dem skulle wädra något ganska mysligt och arglistigt, i fall de blifwit utelemnade och rättade. Och då af allt detta upplyses, att Kometen, uti det utaf Argus uttryckta bladet, icke allenast icke yrkar de sätter Argus påhörtat detsamma, utan och att orden monarch,

monarchie och republik der på intet ställe föreskomma, så förklara wi härmedelst, inför hela Swenska allmänheten, Argus III för en föraktlig och smådlig lögnare, samt erna på intet wilkor återtaga denna förklaring.

Redact. af Kometen.

Amöthen

A k u s t i l.

Högtårade Farbror, må alltid Wäll!

Farbror torde icke weta, att det är gäsplockning i dag! Men så är dock verkliga förhållandet. Bruket binder nemligen att man till minne af den stora Husiska gäsplockningen, ärligen på Märkens dagen pläcker något besjådradt djur. Tårarne komma mig härwid i ögonen. Hur har ej Kometen i dag hushållat med farbror! Läs, ja läs blott ofwansstämde! Jag ser lifsom stenbarligen för mina ögon, hur städvarne ryka omkring farbror. Han har nemligen bestyrt farbror för wrängda framställningar och ofannfärdiga uppgifter. Detta gaf mig anledning, då mina egna ögon ej förslogo, att låna mig ett microskop för att efterse, huru härmed kunde hånta tillsammans. Uppriktigt önskas jag widlämna, att jag oaktadt allt bemsdande, icke kunnat uppsporra några sådana ordalag och uttryck, som farbror ömndänner. Men att farbror ändå har rätt, och alldeles icke sett galet, derom är jag fullt förwisad, ej blott genom farbrors eget framtida widgående, utan jemwäl af de goda witsord och galanta orlofsfödlar farbror tid efter annan gjort sig förtjent af i Journalen och Stockholms Posten. Jag tänkte wäl i början att den bokskapsstuka, hwilken i somras gräferade på "notabiliteterna" i Barkarby, mbiligen, under benämning af Kollet, kunnat sprida sig hit till de öfriga "functionärerne"; men denna förmodan fann jag snart wara förhastad.

I stället tror jag mig hafwa utlurat rätta förhållandet i följande. Farbror wet nemligen, att i alla nutidens böcker och dagblad, med undantag af farbrors, råder en wif mysticism, hwilken ingen annan än farbror kan utleta. Jag gifvar fördenksfull, att fastän i No 2 af Kometen icke någon bokslutlig mening förefinnes, hwilken kan antyda det, som

farbror wid handen lemnat, der i stället gifwes en andelig, cabbala-mystisk mening, och hwilken wäl icke med synen, men kanske med lukten kan upptäckas. Jag styrkes här ännu mer af ett högt curieus ord, som förekommer på 3:de spalten, nemligen: anbete. Måne icke detta ord mbiligen kan betyda, hwad farbror i sin besyffning anfört? Att det ej är Swenska, ser man wid första anblicken Latin är det icke heller. Hwad är det då för ett språk? Se här ett försök till förklaring. Jag blef händelsewis warse, under det jag bladdrade i ärfstiga böcker, en Tyf, mystisk bok kallad Dalens Ödner, och hwilken blifwit öfversatt på Swenska af Hr Auditeuren Scheutz, hwarest ordet anbete förekommer. Genast war gåtan upplöst. Hwad är naturligare, än att antingen detta ord är sinnebetydligt och hieroglyphiskt, eller ock en isben för den stora congregationen. När man uttalar anbete med en wif emphasis, så förekommer det verkligt, som läge deri något cabbaliskt. Jag styrkes ännu ytterligare i mina gifningar, då jag påminner mig att Werner, som författat den mystiska boken, öfvergick till catholicismen; häraf följer enligt logiken, att han stått i förbund med härwarande Jesuiter, Fransiskaner och barfota munkar. När jag läser följande wers i denna hans tragedie, öfvergår min förmodan till full wifhet;

Es dankte ihm, als schaut er — — —

Zwey gewaltig Fragentöpfe,

Eins in der Mönchekutt', — — —

Das andere mit einer Narrenkappe. — — —

Alltså lärer det wara icke i sjelfwa den bokslutliga men andemeningen, hwari man har att igensinna de besyffningar farbror förefasiat Kometen. Jag inser fördenksfull på förhand, att när farbror svarar, farbror ej heller underlåter detta bewisningsfätt, äfwen som det tillägg, att i fall dessa uttryck icke finnas i No 2, så stå de att upplösa i något annat nummer, och finnas de icke heller der, så gör man utdrag ur Litteratur Tidningen, med tillkännagifwande, att Kometen är blott ett aftryck af föfänämnde blad. Wäst wore dock om farbror icke hulle så wid saken, utan i stället frändroge något helt främmande, ungefär som när farbror wedertände Hr Palm-

blads replik i Journalen dermed, att farbror lät aftrycka några gamla handlingar ur Upsala consistorii protocoll. Allmänheten är i alla fall delad i två häfter, antingen i sådane som alldrig läsa farbrors handlingar, eller sådane som wäl wilja men ei kunna läsa dem. Med sann högfäktning har äran framhärda min högfärdade farbrors tillgifne — — —

P. S. Jag får äran nämna, att qwartalet till pensionens lyftande infaller på farbrors födelsedag d. 29 huius *), och är att ubekomma på wanligt ställe. Kan sjukdoms betyg förevisas, torde en påbörning vara att förwänta.

Prisämnen för Argus.

Medan Argus är känd för en afgjord älskare af corporationer, såsom medelorganisationer i staten, och således äfwen af alla academier, witttra och lärda, hafwa, som det förnäles, älskliga dyrkare af den publicistiska sultanen varit betänkte att, honom till wälbehag, inrätta en academie, hwilken har sig uppdraget endast att utdela pris åt Argus. Man wäl weta, att dessa pris ej lära bli så bestaffade, att de kunna användas till inköp af Julklappar åt Argus samt andra lifwets förnödenheter (se Argus för 1826 N:o 1). De sägas deremot vara Swenska academiens belöningar i allo morsatte, i thy att de först och främst ej skola komma att infränkas till det alfwarsamma, och sedan utdelas blott i det fall, då oförmåga att lösa uppgiften hos den täflande inställer sig. Nu har mången funnit det i allmänhet orätt handladt, att, enligt hwad plägsed är hos våra belöande academier, bestämna prisämnen så sent, att grundlighet i afhandlings sättet är nästan omöjlig. Dersöre har man, med billigt affeende på Argi curta supplex samt andra förekommande bewekande stäl och omständigheter, och under begagnande af det genom tidnings-skrifwarne i gång satte spionerings-systemet, härmed wälst welat på förhand gifwa merbemälda Argus en wint om förhållandet, på det rund tid till frågor nas utdömnande må warda honom bestörd. — Föl-

jande ämnen förtäljas blifwa för nästinstundande år utfatta till täfling:

1:o "Argus skall uppgifwa när och hwareff wär så kallade Historiska Skola upphöjt St. Martin till sitt helgon, eller ens någonsin upptagit detta namn". (se Argus N:o 84). — Priset för uraktlåten upplösning i ämnet kommer att bli ett underwerk, hwilket för sig går en wacker winteraston, då Argus passerar Clara kyrkogård.

2:o "Argus skall bewisa, eller åtminstone åstadkomma någon sannolikhet för det påstående, att phosphoristerne och Kometens författare af regeringen fått säld, eller några nådebewisningar, hwilka på ett eller annat sätt kunna göra deras politiska trosbekännelse berowende af syprelsens wilja" (se Argi insinuationer och dyppna utfagor i denna och förra årgången). — Priset för underlåten eller wrång framställning, är en icke obetydlig andel i tulluppsyningsmannen Reinhardts arfwode, för det af honom nyligen gjorda stora beslag.

3:o "Argus skall framställa den yttre och inre skyldskapen mellan redactionerna af Laterna Magica och Swea å ena, samt Kometen å andra sidan". (se Argus för tidlidne wär). — Priset blir en planche, den Kometen skall åläggas att stelf och utan biträde af redacturen för Laterna Magica utgifwa och bekosta, jemte ett äreminne öfwer nyssnämnda nu mera afidna tidning, hwilket kommer att tillställas Argus, för att i hans blad införas.

4:o "Argus skall med — gas (?), grace (?) — upplysa, huruvida någon af dem, hwilka taga sina sacramenten på gudomligheten af Argi ord, känna betydelsen af en enda wetenskaplig term?" — Priset tämpas efter omständigheterna; men den högsta belöning som kan utfalla, är ett wist quantum af det namnkunniga Jesuiterplåstret, som tillverkas hos den bekanta Entan på Söder.

5:o "Argus skall, i sin commercieella afdelning, göra reda för filosofiens bankrutt." — Priset blir det i concursen uppkommande deficit.

6:o "Argus skall bestämna tidpunkten för Jesuiternas sednaste inträffande i Sverige, jemte omfånget af den congregation de här upprättat." — Priset för bristande upplysning blir en bouteille slagwatten, till att begagnas när han fått höra att dessa samma äro återförwista.

*) Tidningen Argus gjorde på denna dag år 1820 sin första tour ibland allmänheten.

Det förlubes bestäfkes, att man wid den so-
lenna pris-utdelningen skall hålla med Argus
hwarjehanda phantasmagoriska öfningar, för
att intaga honom uti Illuminater-orden och
inwiga honom i den äkta "Mysticismen" och
"Ultrasimen." Vidare, att honom skall af Hi-
storiska skolepiltar tillhandahållas gratuita fö-
reläsningar i kunskapen om hans egen ohistoriska
(utom häfderna liggande) tillwarelse, samt uti logi-
kens elementer.

Till slut uppläses ljudeligen ett tal af acade-
miens directeur, hwaruti wijas huru stor del af de
wunna priserna tillkommer hälften-brukaren af den
Argusiska trädesjorden, i anseende till dennes för-
swenskning och försvar af Dalens Söner, ett
foster utaf en bland war tids ifrigaste "mystici!"

Agdqvist

De tvenne tröstekällorna på Tre Mem-
mare.

Twå rinnande källor Tre Memmare har:
En gifwer blott obemängdt watten,
Den andra har arrack och win i förwar,
Och skaptes för qwällen och natten.
Den förres kristall är för nykterhet gjord,
Och bjudes för intet af wården.
Den andra beständes för den, som will suord
Och raglande gå genom werlden.

Jag älskar dem båda. När Memmarn är tom
Och slut är med dryckes kalaset,
Den förre må stölja min brännande gom,
Och dito det uttömda glasat.
Den sebnare måle i prisman af sig
Ett trollis af glädje och gamman;
Som bror och som syster på lefnadens slig
De wandra förtroligt tillsamman.

När brodern, att dricka beständigt beredd,
Framsusigt går på i sin yra,
Och styr hwarcken djup eller höjd eller bredd,
Blott lyttlig af drufwornas syra;
Må systern mer klof med en lilschwit hand,
Ledfaga den raglande warsamt,

Och hwiska wid drufwornas lockande strand:
Drick broder ditt spetsglas, men sparsamt!

Hwar dag jag nu stikar till Memmare Tre,
Att Memmare trenne mig hemta,
När glädliga bröder jag hos mig will se,
Som älska att dricka och skämta.
När lockarne gröna som månens i Fyn,
Blott watten i glasat jag håller,
Och ropar: God wänner nu hän från mig Fyn
Att måtteligt dricka det galler!

När jag uppå prosa min ångslan och pust
Beskrifwer, jag tar af det hwita;
Men will jag i rimslut förklara min lust,
Med tillhielp af kol eller frita:
Så tar jag det gula, som hwälfs i en bål,
Men blandar ej mycket, ty annars
I riksgäld jag får, hwad i banco jag tål,
Och rimmena flyga för fanners.

I källor ha'n tack för hwar gång jag er mund
Har kyft uti lyttliga tider!
Uttorke sig alldrig ert stöddande sprund,
För wandrarn som fridsas, som lider.
En gång mitt farwål jag skall taga af er,
Och alla de wattsprång I hafwen,
O! läffen då källor, o läffen jag ber
De förtande wänner wid grafwen!

Degen

Hr F. R. behagade uttaga ett försegladt bref
i boklådan der denna tidning utgifwes.

Rättelser:

N:o 89, sid. 4 sp. 1 r. 16 står: en tår i;
läs: en tår ned i; r. 17 orden: exerceras och
musiceras, förändras till: exercerar och musi-
cerar.

Stockholm,
Tryckt hos E. F. W. S. n. p. s. t. & M.

R o m e t e n.

N:o 91.

Onsdagen den 15 November 1825.

Jurikes Nyhet.

Den nya Tulltaran af den 16 Mars
1826.

(Slut fr. N:o 88).

Stockholm. Sidstidne Lördags morgon afled Presidenten, General Tull-Directeuren, m. m. Friherre P. C. Stibbebrand hastigt på sin egendom Critslund nära Nyfving.

Uf Stockholms Dagblad för förlidne gårdag inhemtar man, att Svereståthållare-Embeteet sträckt sin omtänka till anskaffande af tjenligt arbet. Åt i staden bosatt arbetsfördt manskap af god fräjd, som sakna nödig förtienst. Denna åtgärd, som i närvarande conjunctur af behofwet så högt är påkallad, förtienar att behjertas till efterföljd i alla rikets provinser. Vi kunna likväl icke afhålla oss från den anmärkning, att det varit önskligt, det Svereståthållare-Embeteet icke inskränkt rättigheten, att hos desamma söka arbete, endast till i staden bosatte personer. Hufvudstaden har denna höst blifwit besökt af många ifrån landsorterne, hvilka till sin hitkomst hafwa att åberopa tvingande skäl; och då det arbete Svereståthållare-Embeteet har att anvisa utan twifvel sker för det allmännas räkning, så inse wi icke, hvarföre sådana från landsorterne hitkomne personer, skulle vara uteslutne från rättigheten att söka sin bergning i det nödfalls medel Svereståthållare-Embeteet, i så berömlig affigt, bemödat sig att öppna för den här bosatta arbetande klassen.

Efter den framställning wi i föregående N:o lemnat, kunde wi så mycket mera förbigå våra fabrikanters klagan att deras affättning derföre är så ringa, emedan en stor del af landsboerna sjelfwa tillverka sina behof, som skwen utan afseende på allt det hittills anförda, en sådan klagan hör till dem, hvilka icke förtiena något swar; men emedan densamma ger oss ett ganska tjenligt tillfälle att bewisa, huru litet våra fabrikanter förstå sitt eget läge och hwad som gagnar dem, wilja wi derpå rikta våra betraktelser.

Vi påstå, att det sätt på hvilket fabrikerne drifwas hos oss, oundwändigt måste underhålla landsboernas hög att sjelfwa tillverka hwad de behöfwa, samt att oafbrutit gifwa dessa tillverkningar ett större omfång, och följaktligen från denna sida allt mer inskränka våra fabrikanters affättning. Häröfver skola wi närmare förklara oss.

Hvilka wigtiga fördelar vårt land erbjuder för anläggandet af fabriker, hafwa wi utvecklat i den förut utgifna N:o af detta blad. Här wilja wi taga i närmare betraktande en på nämnde stället förbigången omständighet. — För arbeten i fria luften och på öppna fältet, har naturen förunnat oss högst sex månader om året; den öfriga tiden är oss anwist till arbeten inom hus. Denna så

tydliga wint, hafwa wi ännu icke behörigen begagnat, åtminstone ej i den grad som andra folkslag. Då sagde tid af våra landtboer till första delen åtgår till förfärdigandet af kläder samt andra lika så nödwändiga behof, blir densamma på utrikes orter använd af fabrikanterna, hwilka förskjuta landtmannen det erforderliga rå-ämnet, på det att han, ewot arbetslön, skall förarbete det, hwilket sedan i fabriken erhåller den behöriga fulländningen, formen och appreturen, hwarigenom det blir begärtigt för köpare, och förklarar om en jern affättning. De fördelar hwilka här af uppstå, äro lika så mångfaldiga som fruktbringande. Då endast det egna behofwet sysselsätter landtmannen, offerar han icke på detta nödtwungna arbete all den sorgfällighet och slit, hwilken ensam kan förskaffa honom den skicklighet och färdighet, som är nödig till ett fulländadt arbete. Men om han förrättar ett sådant för andra, till sin utkomst, måste han ständigt bemöda sig att utbilda sin skicklighet, emedan hans klade förtjenst beror här af, och han icke will låta andra uttränga sig från densamma. Är denna en gång icke blott skäfer, utan också utöfadt dermed gifwen att den skall kunna tillwäxa, så upphör han snart med tillmerkandet för eget behof, emedan han inser att hans inkomst sätter honom i stånd att förskaffa sig det bästa för bättre pris och af fullkomligare beskaffenhet. Sålunda läser sig naturtillståndet — wi weta ingen tjenligare benämning på nödtwänget att med eget handarbete omedelbart anskaffa sig alla behof —, uti en småningom framskridande kultur, hwarigenom ensamt det lika så nödwändiga som wälgörande förhållandet af en werkwerkkan emellan producent och konsument kan utbildas sig. Blott då detta ständigt befinnet sig i full werksamhet, erhåller allting ett beständigt värde, och många rå-ämnen, hwilka hittills varit såsom obrukbara äfvidsatte, blifwa begagnade, samt gifwa den menliga werksamheten ett större omfång, i det den tillika ökar landets wälmåga.

Den af våra läsare, som med uppmärksamhet har genomrest England, Frankrike, Schweiz, Brabant, Lyskland, samt derstädes sett de af fabriker uppfyllda Rhen-trakterna, hertigdömet Berg, Sachsen och Schlesien, honom har det icke kunnat undfalla, att derwarande fabriker endast på detta sätt gjort sina stora framsteg, och för honom bär det icke vara någon gåta, huru otaliga wälmående byar

kunnat uppstå midt uti torra sandhedar, och andra förmått utwidga sig till omfånget af stora städer. Hos oss är hittills ganska litet eller alldeles ingenting försökt i denna art, ehuru mycket ligger så nära till hands och synes sjelf erbjuda sig; men dermed känna sig nog trytta, att besinna sig i nödwändighet till att förskaffa sig alla sina behof genom eget handarbete, samt icke äro nog wälmående att kunna köpa något. — —

Dock, detta må nu wara tillräckligt för denna gång. Wäl kunde wi anföra ännu wida mera samt från en alldeles olika sida, såsom bewis derpå, att våra fabrikanter hafwa att följa endast sig sjelfwa, i fall deras fabriker ej äga all önskad framgång; men wi skulle då kunna att beröra förhållanden, hwilka ligga utom de gränser, dem en skriftställare, som offentlig yttrar sig öfwer sådana angelägenheter, efter våra åsigter får öfwerstrida. Wår åsigt är wunnen, i händelse det lyckats oss att söda våra satsar på allmänna åsigter, samt att hafwa öfwertrygat våra fabrikanter, att de nödwändigt måste lemna sin hittills följda bana och beträda en annan, om de wilja upprätthålla sin näringsgren. Endast då de genom ansträngning och slit upphäfwit skilnad emellan deras samt utländska fabrikater, endast då kunna de göra anspråk på skydd, och detta kan öfwen i detta fall så mycket mera förbrukas dem, som nedsatte tull-afgifter stola wara långt werksamare, än alla prohibitive förordningar och fiscaliska ansatser någon sin kunna blifwa det under närwarande förhållanden. Ensam wid sådana omständigheter uppstår möjligheten att kunna förena alla statsborgares fördelar, samt att undwika det icke en enskild gynnas på alla de öfriges beströmad.

Man skulle göra oss orätt, i fall man wille påstå, att då wi ställa så stränga fordringar på våra fabrikanter, wi icke känna eller med åsigt welat öfwerse de swärigheter emot hwilka de hafwa att kämpa. Begge fallen äro lika litet grundade. Wi fatta dessa swärigheter alltför wäl, och det är också bekant att bland dem finnas hufwudsakligen twenue, om hwilkas undantröjande ingen kan tydligare än wi inse nödwändigheten, samt upprättigare önska framgång häri. Wristen på capital och dess uppsegrande i pris, är wiserligen ett ganska stort öndt wid alla företag som erfordra capitaler; men det

gifwes ett ännu wida mera omfattande och tryckande än allt detta, neml. det osäkra samt oupphörligen omwexlande wärdet hos wårt sedelmynt, hwarigenom wi fullkomligen sakna en bestämmd måttstock för wärens wärde. Ehuru den förstnämnda olägenheten icke kan wara så lätt afhulpen, emedan anskaffandet af ett national-capital endast långsamt låter verkställas sig, så tro wi dock att detta skulle kunna wida lättare åstadkommas, i fall man åt wära discount anställer, — om hwilka man kunde bewisa, att de, med deras närwarande författning, snarare äro skadlige än fördelaktiga, — gaf en mera ändamålsenlig inrättning, en sak af så mycket större nödwändighet, som begagnandet af utländska capitaler, så länge wårt närwarande låge fortfar, är ett af de farligaste wägspelet, hwartill ingen kan öfwerlemnna sig, som will bygga på säler grund. Ådrande den andra olägenheten, kunna wi här uttala vår fasta och orubbliga öfvertygelse, att så länge wårt sedelmynt är underskattadt den werling och ombytlighet som hittills, det alltid blir ett fåfångt bemiddande att wilsa gbra några inrättningar till national wälwägans befordrande eller stadgande.

Och alldeles samma ästigt war det, som redan straxt i början (Kometen N:o 12, för den 9 November 1825) föranledde oss att påstå, det en förändring af wårt tullsystem skulle ingripa så djupt i hela statsorganismen, att derwid erfordrades en stor försigtighet, en noga kannedom om alla här medelbart och omedelbart werkande förhållanden, samt ett omsorgsfullt granskande af hwart och ett enskildt bland dem; men hwilket allt icke kan wara ett werk af endast bokwisdom, samt ännu mindre af brådskottade beslut. Då wi likwäl ansågo oss föranlätne att här skilja detta ämne ur sitt hela sammanhang och behandla det särskildt, kunde endast den öfvertygelse förnu och dertill, hwilken wi hysa rörande wisa bestämmningar utaf riksdagen 1823, neml. att då man wid dessa bestämmningar icke utgick från någon säler och ledande grundfats, måste dessa nödwändigt medföra förwirringar, hwilka åter icke kunde häfwas utan att åstadkomma nya. Således böra alla våra åtgärder i denna sak anses såsom ett försök att öfvertyga våra lagstiftare, det alla deras bemiddanden måste hafwa samma följd, så länge det icke lägges till grund för deras beslut, hwad en stor laglös med all bilyghet så bestämdt fördrar: *Leges legum, ex quibus informatio peti possit, quid in singulis legibus*

bene aut perperam positum aut constitutum sit.
(Baco, De fontibus juris, Aphor. 6).

Johann

Recension.

Benj. C. H. Hbiers Samlade Skrifter. Tredje delen. Stockholm, hos Hbrberg, 1826. 581 sid. 8:o.

Wi annäsa med uttryk af warm tacksamhet för utgifwarne, för den ihärdighet och drift, hwarmed de påskynda samlingens fullbordan och allwängbrände, tredje delen af dessa dyrbara skrifter: monumenter af Swensk gediegen speculation och genialitet. Utan innerlig rörelse skall och ingen samn wän af wetenskaperna taga denna del i handen, då den, mer än någon af de föregående, påminner om den store tänkarens för tidigt hämnade werksamhet. Wi få neml. här endast den contourerande uppräntingen, endast, att man så må säga, skeletten till afhandlingar, utan ouklädnad af den förträffliga, nästan classiskt fulländade dogmatiska framställning, som annars utmärker Hbiers utarbetade skrifter. Emellertid äro dessa uppräntingar likwäl alltid högst dyrbara; ty de meddela åtwinstone ett owanligt snilles djupa idéer, således materialen till ypperliga werk, om än den behagliga formen saknas. — Denna del innehåller: 1) Den sköna Konstens Philosophie (sid. 1—234), enligt utgg. uppgift "hentad ur ett msc, som, enligt dess öfwerkrift, tjänat författaren till ledning wid enskilda föreläsningar öfwer æsthetiken höstterminerna 1807 och 1810." Härwid må tilläggas, att den oflidne föredrog dessa samma föreläsningar öfwen wårterminen 1804. Och hwar och en som wid något af dessa uppgifna tillfällen varit Hbiers åhörare, skall wist med det lifligaste interese genomläsa dessa blad, ehuru de icke innehålla stort mera än en schematisk öfwer lektionerna, då likwäl hwarje ord berur påminner dem hela klarheten och behaget af deras store lärares mantio föredrag. — 2) Idéer till den sköna Konstens Historik (s. 235—526). — Det wäl i anledning der af, att öfwen i de båda föregående delarne afwändningar förefomma (Om sköna konst hos de nyare, samt Om de nyare konst), hwilka tydas om-

fatta enahanda ämne, som af de underrättelser, anmärkningar och gifningar Utgg. i anledning af alla dessa tre uppsatser anföra, vill rec., i förmodan att det skall kunna leda till någon upplysning, här in taga utdrag ur ett bref från den förewigade, dateradt Upsala den 3 Nov. 1809 och skrifwet till utgifwaren af Lyceum, hwilken gifwit oss rätt att meddela detsamma. — — — "Jag har en annan proposition angående Journalen (Lyceum). Silwerstolpe låter sluta sin för Swenskt Litteratur, åtminstone efter ett par eller tre häften. I det bytet har jag en trasa; den hör till en stor, ännu ej färdig sydd, minen wäl tillklippt skjorta. Skjortan får ej rum i dessa häften af hans journal, om de ock utkomma. Emellertid wille jag ha den hel och färdig till togs. — Jag proponerar dig derföre, att på något sätt arrangera med honom, Silwerstolpe, att han lemna dig till införelse i Lyceum det msct han har, såsom fortsättning af stycket om Sköna Konstens upphof, icke i sitt sista häfte. I det fallet skulle wäl den redan tryckta biten också omtryckas i Lyceum, som ej är någon fortsättning af Silwerstolpes Journal, med behdrig ursäkt och pretext, hwarföre så sker. — Gud wet! — upphöret af hans Journal eller dylikt som du kan påhitta. Deremot borde den tryckta inlednings noten, i Silwerstolpes Journal, utelämnas. — Det är mitt barn frågan är om; min ömhet drifwer mig, att skaffa det ut och fram i werlden, som knapt lärer kunna ske utan dig. Det kommer blott an på om du finner det passande. Wist är det litet abstract, i bdrjan heldst; men detta ger sig längre fram; hufwudtan ken, som ännu ej är klar i första biten deraf, den Silwerstolpe har, är ny och dess utförande, hoppas jag, blir intressant nog; men detta synes wäl ej förr än i andra biten. Abstraction, hoppas jag afwen, ehuru afsträckande för oss, skall ersättas genom den djerswa paradoxien, hwarmed kanske några poeter och 18 Grands-croix af trois toisons (lamb-skinn) de genie finna sig högeligen scandaliserade. Långt blir det wäl wid utarbetningen; det ser jag förut, bestående af 4 bitar, den 2:a bra lång och lång. — Beder dig om ditt svar; för kan jag ej sätta mig till utarbetning af det följande." — Widare ur ett annat bref af den 6 Mars 1812: "In i April kan du få afbantlingen, hwilken ej är just fort; jag will ej släppa den, utan en revision, hwartill behöfs att få andas." Med den nämnde afhandlingen

skall, enligt meddelad upplysning, menats fortsättningen af Försöket att förklara upphofwet af sköna Konst, och den kom alldrig. (Sjut e. a. g).

— — —
S n d n.

Fån himmelen i liliehwhita kläder
Dig, ljusets barn, jag komma ser.
Dock snart den hwhita dräkten släckas ner
Af mullens son, som på dig tråder
Och färg af jordens stoft dig ger.

Men hwarför sönst du så ifrån den ljusa
Och klara himlarymden ned?
Nu bunden ligger du uppå den öde hed,
Der natten råder och hemiska windar brusa.
Från fästet dina syston stjernorne,
Så saknadsfullt ned på dig se.

Är lätt och ljus med gyllne wingars segel,
Med purpurn på din kind i luftens land,
Du samman och säg dig uti solens spegel,
Sin log så glad i morgonrodnans brand,
Sin darrade i astonrodnans degel,
Till dess ej nöjd med hwad du redan war,
Du wille wara mer — så fropp, du sönst, men bar
I selswa fallet än utaf din härkomst pregel.

Wärstoln om wären på dig ser,
Då wagnar åter opp hos dig ett flygtadt minne,
I tårars strida flod du ödmjukt sjunker ner,
Det kalla hjertat smälter bort härinne,
Och ned i hafwets moderliga sköte du dig ger.

Från denna graf snart åter opp du stiger,
Så lätt som fordom på de ljusa wingepar,
Med soln och stjernorna kring rymderne du far,
Och himlens blåa faun dig till en engel wiger!

En bild af menniskan och hennes ödes wäfnad,
Du är, o sköna barn, och hennes fall,
Som ditt, en gång förbytast skall
Uti en himmelsk, en oändlig lefnad.

Stockholm,
Tryckt hos E. F. W e n n s t r ö m.

Lördagen den 18 November 1825.

Skrifves Nyhet.

Stæfholm. Vi hafwa nyigen hört berättas, att Hans Maj: Konungen beslutat, under den nu så mycket förswärges tillgången på arbetsförtienst, använda omkring 600 personer till Kongl. Djurgårdens förflyttande. Om detta äger grund, så är det troligt, att wår, i förra nummern af denna tidning uttryckt önskan, det afwen från landsorterne hitkomne och hitkommande personer måtte finna utväg till bergning, går i fullbordan; och wi kunna då med trygghet säga, att en wis outanta dragit fördel af sielfwa den olyckliga conjuncturen.

Granskaren talade förlidne gårdag några ord om publika nöjen och många om oss, som förkättat publikens rättighet, att en och annan gång förtusta sig genom andra tidsfördrif än dem, som Kongl. Theaterns representationer erbjuda. Till närmare begrundande af Granskaren så wi erinra, att wi icke bestridit eller wilska bestrida de theatraliska nöjernas företråde framför dem, som Hr Valabregas konster kunna skänka, men att wi högt ogilla sådana ombedda eller donbedda framställningar i tidningarne, som äga en påtaglig likhet med wisa stråmåskares då och då ansållda jagter efter bändser. Granskaren må sielf afgöra, huruvida prohibitiv systemet till förman för Kongl. Theatern skulle verka något särdeles godt. Hvad wi hittills deraf erfarit tyckes åtminstone icke hafst ett fördelaktigt inflytande på allmänhetens sinnen.

Om Pilegrimsfärder från Sverige.

Bland de mest caracteristiska och märkwärdiga uttringsätt af medeltidens andakt, äro onefligen de

så kallade pilegrims färderna till Frälsarens graf i Jerusalem, hwilka egentligen kommo i gång sedan kesar Constantinus och hans gemål, å denna heliga ort, under de mest excentriska ceremonier, förrättat sin gudstienst, och bleswo derefter så wanliga och talrika, att de gafswo anledning till och förwandtade sig i ordentliga friggståg. Anmärkningsvärdt wid dem är, att bruket af dem framför allt tillhörde den Westersländska kyrkan, utbredande sig öfwer allt dit denne sträkte sitt wälbe.

Hwad dessa pilegrims färder enskildt från Sverige beträffar, woro de i det fallet lika med dem från andra länder, att de icke uteslutande företogs till Jerusalem, utan afwen till wisa närmare, dels utom nordnen, såsom till de Heliga tre Konungar i Rdm, till apostlarna Petri och Pauli graf war i Rom och apostelen Jacobs i Compostella, dels inom nordnen belägna orter, såsom till St. Olof i Trondhem, och St. Brita i Wadstena. Ju närmare walfarten war belägen, och ju lättare resan dit kunde företagas, ju mindre förtienande ansågs den afwen. Men lika woro de deri, att ingen sådan kunde företagas utan att pilegrimen först dertill erhållit tillåtelse af någon andelig, hwilken mot en wis afgift, kallad Oblatio, efter slutläst wessa, inför altaret inwigde honom till hans heliga företag, påhängde honom den långa pilegrims manteln (langes), utmärkt med korset och påsydda muselskal, samt det öfwer skuldrorna nedhängande schärpet (escharpe); sållade derwid pilegrimsrenselen (escarcelle, pera peregrinalia); ougjordade honom med löfteesndret, wid hwilket en rosenkrans war sållad; påsatte honom den med muselskal behängda

wida hatten; gaf honom den långa wandrings stafwen och slutligen bestånkte honom med wigwatten, hwarefter han war färdig att begynna sin andakts-gång, hwilken de, som druckade bewisa synnerlig fromhet, desutom företogo barfota och med en tagelljorta närmast kroppen. Men från altarets fot ledsagades den inwigde, af den wid acten närvarande menigheten, till gränsen af den socken inom hwilken han war boende, och der öfwerlemnade de honom först, med warmaste böner, i försynens, synnerliga wård.

Dylita walfärder till närbelägna orter kunde företagas wid hwilken tid som helst; men war deras mål Frälsarens graf i Jerusalem, så lifsom man till dem nödwändigt skulle hafwa Påswens serskilda tillåtelse, inträffade regelrätt affärdstiden (*tempus passagii*) för dem blott twenne gånger om året, neml. i Martii månad (*passagium vernale*) och wid midsommarstiden (*passagium S. Johannis Baptistæ*). Swad nu de nordiske pilgrimerne isynnerhet angår, så fortsatte de sina wid nämnde tider begynte resor på trenne serskilda wägar. Antingen togo de den så kallade Austurweg, först till Aldeyuborg i Ryssland och derifrån dels genom Lithauen, Polen och Thracien, dels på sina båtar öfwer sjöar och floder till Kiew, och derifrån Dniesterfloden utöfver och öfwer Swarta Hafwet till Constantinopel. Eller också walde de den så kallade Sudurweg, hwarunder de, wandrande genom Tyskland, besökte Rom och från Italien antingen fortsatte wägen öfwer Dalmatien till Constantinopel, eller låto inskeppa sig gerad till Palaestina, i Venedig, Genua, Pisa eller Analfi. Slutligen war öfwen den så kallade Westerweg, som gick till sjöns directe till Accaron i Palaestina, och på hwilken de, om vinden war gynsam, wanligen tillbragte endast sex weckor.

Anlånde utanför portarne af Jerusalem, måste de wäl erläggga en gulddenar för rättigheten att inträda, men derefter, så länge Saracenerne innehade landet, woro de också på allt sätt flyddade, så att de kunde med all trygghet besöka de ställen i Jerusalem eller närmast derintill, som woro föremålen för deras andakt, neml. Frälsarens graf, det hus der Mattwa: den instiftades, Gethsemane, öfwerste prästen Kaiphas hus, Pilati Domsal, *via dolorosa*, Golgatha; widare Petri fångelse, Jacobi afrättsplats, Stephani graf, o. s. w. Härunder hade de nordiska

pilgrimerna det dem egna sticket, att under företagna högtidliga processioner kring Christi graf bedja icke blott för sig sjelfwa, utan också för deras fädernesland, des fred, frugtbarhet och lycka, hwadan de också för en sådan walfärd erhöilo 80 dagars längre aflat än andra. Efter slutad förrättning i Jerusalem, fortsattes wandringen till Krubban i Bethlehem, till Nazareth och till Jordan, i hwars böljor de icke blott nedsego, som andra länders Pilgrimer, utan öfwen sijnade tre gånger öfwer densamma, och slutligen, öfwerkomna på andra sidan, slogo knutar på widetrådgrenar till eriman om deras älskade, samt gjorde löften till Gud. Andeligen wände de sig till Jericho, der de affswro åt sig en palmqwist, den de buro framför sig under den nu företagna hemwandringen, och lyckligen hemkomna uppsatte i deras sockenkyrka, till tecken af deras lyckligt fulländade resa. Med anledning häraf kallades pilgrimerne wanligen i de nordiska språken Palmar.

(Slut c. a. d.)

Recensioner.

Benj. C. H. Höljers Samlade Skrifter. Tredje delen. Stockholm, hos Hörberg, 1826. 581 sid. 8:o.

(Slut fr. N:o 91).

Äf det meddelade tyckes man kunna sluta, icke blott att de trenne öfwanstående afhandlingar ne höra till ett gemensamt helt, utan öfwen, att den "tillklippta men ej färdigshyddas skriften," äro just de i denna del af Höljers skrifter införda Idéer till den Sköna Konstens Historia, utgörande utkastet till förordet att förklara upphofwet af Sköna Konst. Detta kan swartas icke blott deraf, att bbrjan af dessa idéer innehållas, ehuru embryotiskt, hwad i den 1:a utarbetade afdelningen, (se 1:a Del. s. 244—276) meddelas, lifsom öfwen af hwad den afbrutna 2:a afdelningen (l. c. s. 276—305) framställer, utan gifwer just den klarhet åt hufwudtanken, i den uti Lyceum meddelade 1:a afdelningen, om hwilken förf. i sitt bref talar. Denna 2:a afdelning war naturligtwis det som förf. i breswet af den 3 Mars 1812 lofwat; men hwars utförande afbrötes genom hans kort derefter inträffade död. Trotligen skulle öfwen det fullt ut-

arbetade fragmentet af uppsatsen Om Stån Konst hos de Nyare (l. c. s. 307—348) böra till denna afdelning, eller till den af förf. så kallade andra biten hvilken han trodde blifwa "bra lång," samt, enligt muntlig uppgift, hufwudsakligen vara historisk och desutom åstadkomna den i brefwet omtalade "scandalen" (man jemnföre sid. 346 och följ. af 1:a Del. Hbiers Skrifter). Då dessa undermåttelser och anmärkningar i flere än ett afseende torde vara af wigt, för en hwar som will göra sig reda för sammanhanget af en stor tänkares efterlemnade ofullbordade uppsatser, hafwa wi ansett oss böra meddela dem.

Stultigen kan rec. icke afhålla sig från att beklaga den omständighet, hvilken i företalet till denna 3:e del antydes, att denna öwårderliga samling af djupsinniga skrifter, icke mottages med den tacksamhet af nationen och icke wunnit den affättning man bordt wänta. Detta är ett förhållande som man, för nationens heder, önskat kunna förtiga, isynnerhet då man erinrar sig bestaffenheten af det som hos oss erhåller flera upplagor. Dock, det är bäst att snart bortwända blicken derifrån; ty anars *difficile est satyram non scribeze!*

Swea Tidsskrift för Wetenskap och Konst. Tionde Häftet. Upsala, Palmblad & C. 1826. 222 sid. 8:o.

Detta häfte innehåller: — 1) Fortsättning, men icke slut, af Prof. Grubbes i 8:de häftet började Bidrag till utredandet af Samhällslärans Grundbegrepp. (Sid. 1—202). — 2) Om rätta förståndet och rätta användandet af 106 och 107 §§ i Sveriges Regeringsform (sid. 203—216). Förf. medgifwer att Statsråden och Statssekreterarne, hwardera på sitt sätt, kunna skada riket (s. 203); men han tager för gifwet, att det skall sällan inträffa (sid. 216). Vidare medgifwer han, att wår gällande regeringsform stadgar ansvar för dylligt skadande af riket, neml. i 106 §, som affer juridiskt bewislige och straffbara lagbrott, samt i 107, som affer wisa dese höge embetsmän till last lagde felaktigheter (sid. 204); men han tror att de icke böra kunna anklagas för andra än o-
wifwelaktiga förbrytelser, begångna med fullt uppsåt och ej af swarsamhet, och att Constitutions Utskottet, det han anser allena hafwa magt att tillgä-

la inför riksrätt, för att icke blifwa en police-kammar, icke någon sin bdr blottställa sig för att tilltala inför riksrätten, någon som denne enhälligt kan anse sig böra frikänna (s. 207 & 211); och att Constitutions Utskottet endast kan anmäla sitt generaliserade öfwer regerings systemet i det hela inför ständerna, hvilka mottaga denna anmälan så generaliserad, att den ej må wälla småagtigt gräl, wid öfwerläggningen huruwida i anledning häraf någon underdånig hemställan må göras hos konungen (s. 212, 213). — Af denna inskränkande förklaring bdr naturligtwis blifwa en följd, att alldrig hwarken någon riksrätt eller någon hemställan om ändelidigande kan komma i fråga. Detta är ju och hwad alla önska, men här finnes medlet angifwet att hinna en sådan fullkomlighet i administrationen!! I nästa Swea häfte emotser man en handling, hvilken, lika bindande som här, bewisar, att regeringsformens stadgande om Opinions nämndens yttrande öfwer Justitiaeråden, också är fasthållet för att alldrig användas. Och sålunda får man ett samhällsskick, i hwilket allt står wäl till!! — 3) Bcker utkomna från d. 13 Julii till d. 10 Sept. 1826; en innehållsrit förteckning.

Walda Skrifter af Jacob Fresse. Samlade och å nys utgifna af P. A. Sonden. Stockholm, hos Nordström, 1826. III sid. 8:o.

Den glömska af förfäders förtjenster, den man underfundom icke så orätt förebrätt Swensken, har träffat egentligen wåre äldre författare. Man läser dem icke mer, och likwål är deras studium af wigt, för att se språket i sin utveckling och genuina renhet. Äfwen en och annan har wiserligen ett mera egendomligt wärde, än det blotta språkintresset lemnar. Att ett sådant tillkommer den store Stjernhjelm, är nu mera allmänt erkändt; men äfwen Fresse, ehuru icke af den snillekraft och den originalitet, som Swenska litteraturens fader, war dock wiserligen icke utan poetiska anlag och utmärkt förtjenst, så framt man icke nekar dem kunna finnas i elegisk weskhet och from sinnessämning. Allmänheten bdr alltså wåra Hr Sonden tacksam, för hans med sätter granskning gjorda wäl och beskrjda samling af Fresse's Skrifter, dem han indelat i Andelige Dikter, Werldslige Dikter och Prosaiske Skrifter, hvilka sefnare kanske isynnerhet förtje-

na uppmärksamhet. Vid slutet har utg. tillagt uppmärksande och sakliga anmärkningar. — Utom de anmärkte tryckfelet läses ännu ett s. 108, der det står: "den färgge pavillon" liksom det blott wöre ett ting, en sak motsvarande ordets lexicalliska betydelse, då här likväl menas Franska poeten Etienne Pavillon, död 1705.

Epigrammer.

Skalden.

Uf phantaste blott nård och af Castalias drick,
Från werldsliga bekymmer fierran worden,
Wid himlen fästes skaldens blick,
Då fru och barn gå barfota på jorden.

Till L.

Fråga propheterna spofst: Quid Saul inter prophetas?
Är du, som Saul, ändock hufwudet högre än de.

Betraktelser på Norrbro af ett Siberiskt
Lammskinn.

Förr tiente jag ett får till warma winterkläder,
Till afund för sitt kön uti October wäder.

Ett annat får
Nu i mig går!

Afustik.

Högtårade Farbror!

Sur det är, lärer Kometen ändå hålla farbror temmeligen warm. Jag slutar det af den långa efterskrifwelsen i farbrors sidslidne nummer. Mig förekommer Kometen, i detta fallet, som en helsosam mixtura simplex eller fläderthé; ty efter en wederbörligt undsfängen dosis swettas alltid farbror grufweligen; — men också gör det farbror frisk som en nåtkärna. Det war rätt förståndigt att farbror efterföljde mitt råd, i fråga om beswarandet af den kinkiga bestyllningen. Då inga verba formalia kunde uppletas, war det bäst att gripa

till utvecklandet af Gelfwa den mystiska andemeningen i No 2. Det war också det jag påstod, att farbror nemligen omdöligt tunnast mig; men äran att bewisa det, tillkom naturligtwis farbror allena. Den långa afhandlingen eller Possessoryum förefaller mig annars som de der kuskarnes pistkor, hwilka (kuskarne nemligen) sitta på mycket höge kuskbödar och derföre nödgas hafwa långa stift och pistnertar, som mera äro gjorda att smälla än att slå med. Nått bra war att farbror påminne publiken om, att Kometens blad war endast en pasquinad. Härigenom är allmänheten warnad för en annan gång, och låter bli att skratta sig förderfwad åt farbror, hwilket ty wärr war händelsen förslidne Hördag.

Farbror ger, efter gammal inbiten wana, Kometen änyo en wink om sin skyldskap med den ofslidne tidningen Laterna Magica. Nu då farbror är farbror åt Kometen och Laterna Magica också lärer wara en des farbror, så följer, enligt Årfa Balken, att Farbror och Laterna Magica äro bröder. Alltså lärer, i affeende på twistewärdet om arffwiste, kunna komma att wäckas samma fråga, som i affeende på den Jileenska processen. Nu torde farbror ägt två bröder, Argus den förste och andra, hwilka redan sägas waka ofslidne. Desutom skall det finnas twenne slägtingar med namn Anmärkare; samt en son betaf i sednare giffet wid namn Anmärklären. Alltså synes här bli en fartig process; och i fall, som farbror twettes påstå, Kometen tagit författning om Laterna Magicas både lösa och fasta egendom, lärer denna sak komma att blifwa qwistlig nog, då af det föregående upplyst är, att farbror, hwilken ägde en bror wid namn Laterna Magica, hwars siffenbarn Drasslottet och Solgubben såwunda i uppfogande linea woro slägt med Argus den första, hwilken dog 1822, samt en annan wid namn Argus den andra, hwilken skatedes ofslidit, bör wara den enda och rätta arfftagären till ifrågawarande person. Med utmärkt estime har äran teckna mig farbrors

Tillgifne Slägtinge.

Stockholm,
Tryckt hos C. F. Wennerström.

R o m e t e n.

N:o 93.

Onsdagen den 22 November 1826.

Inrikes Nyheter.

Stockholm. Följande hafwa såsom följande anmält sig till det efter Hofpr. och Kyrkoherden Mag. Ruus i Catharina ledigwarande pastorat: Lectoren wid Carlbergs frigs-academie, kyrkoherden Mag. Gen, Bataljons Predikant. Mag. Sonden, Regements-Pastorn, Mag. Brandelius, Kongl. Ord. Hofpr. Theol. Candidaten Mag. Winter, Skolekr. Theolog. Cand. Mag. Norden, Skoleläraren Mag. Gullbrand, Comm. Mag. Beckman och Pastoren wid Tyfka försam. i Södteborg Mag. Dunkel.

Det allmänna har nyligen lidit en kånbar förlust, genom den bekante riksdags-talaren, professoren, Lectoren wid Westerås gymnasium, Fröbergers timade ödd. Med ett lust och klart tänkande hufwid, förenade han den sällsyntare förnågan af en lycklig talegåfwa. Lustbare af sanning yrkade han den frimodigt, och såsom lärare war han allmänt känd både för sina kunskaper och sin skicklighet.

Predikanten Nyman såges blifwit från England erbjuden, att såsom missionair afgå till Ceylon, mot ett wist årligt betydligt underhåll, af det i London warande Missionsfällskapet.

Från trycket har ett arbete nyligen utkommit, hwilket bör wara af mycken wigt och stort intresse i vår tid, då statswetenkapliga frågor och undersökningar wäcka ett afgjordt deltagande, och isynnerhet dagens flygskrifster så ofta spjelsätta sig med forskningar öfwer dithörande ämnen. Någonde arbete är: Bidrag till utredandet af Samhällsläran Grundbegrepp, af Grubbe. Första delen. — Boken utgör ett ferskildt aftryck ur tidskrif-

ten Swea, och denna del innehåller: — Inledning; — I. Enblict påtidens politiska teorier. — II. Menskligt samhälle i allmänhet. Öfversigt af dess hufwudformer. — III. Familjen. — IV. Statens wäsende i allmänhet.

Enligt underrättelser från Upsala, skall sednare Afdelningen af Hr Atterboms Sagospel Lycksalighetens S, wara färdig utarbetad, och torde med det första komma att läggas under präßen.

Det berättas att Argus III erhållit ett refespondium ur Barthelemy fonden, för att göra en tour fring werlden, till att undersöka huru långt "congregationerne" fräckt sig, samt tillika uppspana den caseur, hwilken beförjer urberamningen af den pension Kometen Anjuter, i och för sitt beroende tillstånd.

Om wi å ena sidan med nöje sett åtgärder widdagas, till anskaffande af arbets förtienst åt behöfwande personer, så kunna wi å den andra icke neka, att det sätt hwarpå det af regeringen öppnade tillfälle till arbete blifwit begagnadt, ei är det mest tillfredsställande. Icke ens femtedelen af det antal, som anmält sig wara i saknad af arbete, har, sedan sådant blifwit dem anwisadt, inställt sig för att fullgöra de åt dem uppdragna göromål. Den erfarenhet man härigenom wunnit, är sannernligen icke den glädiefullaste. Det synes som den idoghet, hwilken fordom characteriserat den arbetande klassen inom så-

berneslandet nu bbrjat blifwa fremmande, och att begäret, att wälja mellan arbeten icke en gång ddler sig, när intet wal mera är bfrigt.

Med Anledning
af

Argi Postscriptum N:o 2 till Kometen.

Blygsamt har Argus i detta Postscriptum liknat sig wid solen, hwilken småningom uttörkar träsken, och då han naturligtwis bäst känner sig sjelf, torde wäl denna liknelse vara riktig, ehuru föga solarist Argus förekommer dem som åskåda honom. För de flesta synes han neml. mera lik dessa reptiler eller krålande diur, hwilka när de komma i trångsel, så länge wingla och slingra sig, och på mångfaldigt sätt förändra sin stegnad, till dess de kunna pina sig igenom. Anledning till denna liknelse gifwer till och med nämnde Postscriptum. Dragt i trångsel af Kometens N:o 90, har Argus här widtagit just de egentliga utvägar, som på det mest utmärkande sätt characterisera — för att nyttja Argi egna ord — "eländiga författare", neml. bortblandandet af saken, osanning, consequensmakeri och fräckta grofheter. Wi skola här nedanfbre wisa, huru noggrannt merberbde Postscriptum blifwit utarbetadt under ledning af dessa fyra cathgorier.

1:o Bortblandning af Saken.

Argus bbrjar sitt försök att undandraga sig den stämpel af föbrakt, hwilken Kometen i N:o 90 oåterfallligen på honom intryckt, med den anmärkning, att Kometen grundat hela sitt försvar endast på beskyllningen för falska citater, samt att denne bland sådana åberopat, det St. Martin icke en gång skulle vara nämnd i Svensk Litteratur Tidning. Werkliga förhållandet är dock, att detta Argi påstående alldrig varit i Kometen anfördt såsom en falsk citat. Det förekommer oå i en hel annan uppsats än den, hwari förklaringen emot Argus finnes upptagen, samt är framställt blott såsom ett prisämne för Argus. Då han nu uppgifwit det ifråga warande stället, och belbning war fastställd endast för uraktlåtet beswarande af frågan, kan Argus naturligtwis icke winna det bestånda priset, hwilket wi

hierteligen beklaga; ty farbror hade så wäl behöft ett underwerk, sig till hjelp i sina bestryckta omständigheter.

2:o Osanning.

Då beremot Kometen, i följd af sin tydliga bewisning, alltför hårdt trängt inpå Argus, i den direct mot honom ställda uppsatsen, och gjort för hwar och en klart, huru den alldrig yttat att republiker äro atheistiska syggelser, hwilka måste utrotas af jorden, eller att staten är ett sacrament, eller att dess absoluta ideal är monarchien, då dessa ord icke en gång förekomma i den afhandling hwarest dessa galenskapen, enligt Argi påstående, "uttryckligen" skulle yrkas, så måste han i detta fall tillgripa ett annat expedient. Wäl såster ingen förnuftig läsare wid ordet "uttryckligen" någon annan rimlig mening, än att den sats, som med detta epithet åberopas, skall vara med bestånda uttrykt utsagd; men hwad frågar Argus derefter, då han upprett hela den skrifsamma bygnaden af sitt sjelfspråk, just på föraktet af förnuft, rimlighet och sanning. Han förswarar sig oå nu mot tillmälet att hafwa gjort en falsk beskyllning, först med den inwändningen att han alldeles icke citerat N:o 2 af Kometen för 1825, d. å. att ehuru han sagt, det Kometen derstädes "uttryckligen" yrkat det eller det, har han dock i sjelfwa werket alldrig sagt, att Kometen haft detta yrkande; och detta styrkes dermed — att han icke använt citations tecken!! Detta är ju en kostelig bewisning, wärd att hådanefter i logicornorna upptagas, under namn af den Argusiska argumentationen. Leswe citations tecken! Dessa kallas i boktryckeriets konstspråk: gåsfbtter (Gånsefåsse); således icke underligt att de äro Argi allt i allom, då en hwar naturligen åskar sina egna lemmar!

3:o Consequensmakeri.

Det är synbarligt huru Argi ombröde Postscriptum, efter det att han ändtligen framkommit med denna sin Argusiska egendomliga bewisning, d. å. med sin påtagliga osanning, antager en friskare, roffare och gladare ton, emedan osanningen just är ett element lika nödwändigt för Argi tillwarelse, som wattenet för fiskarnes. Men som han dock, wid ett ögonblicks besinning, fann sitt försvarande vara all

för plumpet att ensamt bestå för sig sjelfst, grey han, i sin ndd, till ett nytt medel, det neml. att påstå, att såväl Kometen icke enligt dess verba formalia yrkat, det alla republiket måste utrotas, att staten är ett sacrament och monarchien är statens högsta ideal, så följa dock dessa dogmer, såsom nödvändiga resultat, ur Kometens verkliga yttrade satsfer. Ty, säger han, 1) då en ständsförfattning föreställes såsom det mål till hwilket alla stater, hwilka ej redan hunnit dit, måste nåttas, så följer också owillkorligen, att alla republiket måste omstöpas till dylika ständs samhället, eller och rent af utplånas. Härvid må man väl med Erasmus Montanus utropa: "Det wil bliwe fänden til Syllogismus!" Skall en hwar som icke uppnår sitt wäsendliga mål, owillkorligen utplånas, så lärer sannerligen ej mycket komma att qwarstå. Kometen har sagt, att "Adel, Preste- Borgare- och Bondestånd utgöra statens ursprungliga och rena elementer," vidare att "der folket rådslående deltaget i sitt fäderneslands styrelse, hafwa, på de fleste ställen, desse elementer framträdt, och i de så länder, hwar est de icke beståndt uppenbara sig, är det troligt att de, i sin om tid, utkräfwä sin rätt, allt efter det de statistiska förhållandena hinna utbildas;" men att af dessa yttranden draga den slutsats, att alla republiket måste utplånas, det kan endast tillkomma en sådan inom tankens werld som Argus: liksom han också naturligtwis för sitt påstående icke kan andraga andra bewis, än de som äro utarbetade efter det mönster Peer Degn uppstälde, då han skulle styrka att han war en menniska, neml. "det maa wara et Bakelsebeest som siger andet."

2) Yrkar Argus sig wara owillkorligen berättigad, att draga den slutsats af hwad som blifwit sagdt om ständsförfattningen samt adels- och preste-stånden, att — i det Kometiska idealet af staten — regeringen måste wara monarchisk, liksom äfwen ber af att Kometen sagt, det alla riket äro walriken, samt talat om regent och dynastier. — Kometen har yttrat ett, enligt dess åsigt, fyra stånd (bland hwilka adelsståndet är ett) utgöra statens wäsendliga elementer; men mera har han också icke sagt, och hela nexvvs probandi i Argi demonstration brister, så framt han icke kan owederstågligen styrka, att adel och monarchie, eller ständsförfattning och monarchie äro absolut nödvändiga correlata, så att det ena icke kan antagas, utan att i och med detsamma anta-

ga det andra. Flerfaldiga andre författare, jemte erfarenheten, framställa dock saken annorlunda. Platon tecknade t. ex. idealet af en stat, med fullkomligen republikansk författning, och hwilken ej skulle styras af någon monarch, och liksom wäl bestämmer han fyra stånd i denna sin republik. Ennu mera, sjelfwa den så liberala J. J. Rousseau antager i det timliga realiserandet af statscontractet, adeln som ett nödvändigt element, (man läse afhandlingen om Polens styrelse); men förmodar icke att det derigenom skulle förlora rätt att kallas republik. Desså har ingen förnekat det gamla Athen och Lacedemon, ingen det gamla Rom, ingen Wenedig, Genua, de förenta Nederländerna, m. fl. denna titel, ehuru i dem alla fanns adel. Och denna, tagen enligt den i Kometen gifna definitionen, (i hwilken mening ensamt wi erkänna våra satsfer om adelskapet) måste hufwudsakligast uppkomma i fristater, iu mera personlig förtjenst der kan framträdä och göra sig gällande.

Att alla riket i sjelfwa werket äro walriken, har Kometen uttryckligen yttrat, emedan "då regeringen endast är till för folkets skull, kan, i afseende ä dess form och personlighet, ingen annan legitimitet tänkas, än den som utgår från folkets fria bestämning". — Wi hafwa således, så tydligt som möjligt, gifwit tillkanna, att det endast kan ankomma på ett folks egen fria bestämning, hwad form, antingen den monarchiska, aristokratiska eller demokratiska, det wil gifwa sin statsförfattning. Och då, i de båda sednare fallen, regentskapet tid efter annan wäles, måste just republikerna, ehuru Argus ej kan begripa det, de facto wara walriken. Endast för att antyda, att detsamma gäller äfwen i anseende till monarchierne, tillades i Kometen orden om dynastie.

3) Efter detta anförande och erkännande af folkets bestämningrätt i afseende på sin statsförfattning och sitt regentskap, behöfwes wist ingen utredning till styrkande att Kometen icke kunnat yrka det staten skall wara ett sacrament; då det sacramenterliga endast ligger och uttrycker sig i det formella. Desså har Argus, ehuru fräck nog att beskylja Kometen för att hafwa yrkat en så förryckt sats, icke warit tillräckligt fräck att ens wilja försöka bewisa — hwad icke kan bewisas.

4) Grofbeter.

Argt hafvudsaktiga styrka, så nu som alltid, be-
 står derföre blott i en grundlig söröm af owott (i
 detta ords dubbla bemärkelse) och sknamm, såsom:
 "Titteraira missdådare", "mobben bland sto-
 lars skrifterer," "congregationister," "Dräng-
 kammare," "hafwa sin warelse i dyn," m. m.
 tienlige att fittla upp pöbeln bland Argi beundrare.
 Ingen lärer fordra eller wänta, att wi på dem sto-
 la ingå i swaromål, ännu mindre i tåflan om må-
 sterkapet i en konst, i hwilken den naturligtwis må-
 ste vara sörst, hwilken, liksom Argus, redan wid sitt
 första framträdande fått sig widhäftad, likt ett ofrån-
 skieligt Rainsmärke, sanningslöshetens, storstrye-
 riets och oförskämhetens jernpanna.

Slutligen, till swar på den uppmaning Argus
 ställt på oss, (han säger för fjerde eller femte gån-
 gen, fastän wi ej förnuunnit den för än nu), att
 bewisande deducera de sätser som i Kometen N:o 2
 för 1825 blifwit uttalade, må lemnas honom den
 underrättelse, att detta skall ofördröjligen ske i en skrift,
 kallad Afhandlingar öfwer ämnen, hörande
 fram philosophiens gebiet, den författaren till
 ifrågavarande uppsats är betänkt att utgifwa.
 Till dess den hinnet utkomma, täcktes Argus tygla
 sin nysskenhet!

H-2

Om Pilegrimsfärder från Sverige.

(Slut fr. N:o 92.)

Bland sådana walfarare från Sverige äro följande, dels qvinnor dels män, i häfderna till namnen bekanta. Tägerune Hårdes dotter, enligt en öfwer henne i Upland upprest runsten. — Konung Inge II:s Drottning Magnild, som under sin fortvandring till Jerusalem, anfölls af Saracenske röfware, hwilka helt och hållet usplundrade henne, då, enligt legenden, twenne englar nedkommo från himmelen och skänkte henne en konstigt wäfs mantel, i hwilken hon fortsatte resan till Christi graf och återfärden till Sverige, der hon, efter sin ödd, begravdes i Södertelge. — Hertig Guttorms dotter Helena, från Svedwi i Westergötland, som 1135 företog en walfärd till Jerusalem, hwarifrån hon hemkommen,

lät uppbygga Svedwi kyrka. Slutligen mördades hon af sina egna släktingar, år 1140, och blef efter ödden ansedd som helgon. Men hennes ben blefwo bortstulne af Swenska munkar, hwilka öfwerbragte dem till Akerboe och Tibirke på Seland. — Bengt Magnusson, Birger Jarls broder, Lagman i Östergötland. — Birger Jarls enka Mechtilda af Holfstein, företog walfarten 1266 och hemkom 1270. — Birger Jarls son, Sveriges konung Waldemar, anträdde wandringen 1273, till att försöka sitt blodstamsbrott med sin swägerka, Danska prinsessan Tutta. — Ingrid, en förnäm enka från Gottland, reste år 1281 öfwer Rom och Compostella till Jerusalem, hwarifrån återkommen, hon stiftade ett nunnekloster i Skenninge. — Biskop Henric från Lindköping, anträdde sin wandring 1283, men sjuknade i Marseille och uppsatte der sitt testamente, i kraft af hwilket han skänkte 15 mark till de wid universitetet i Paris studerande Danskar. Tillfrisknad fortsatte han resan, men hann ej längre än till Acon, der han asled. Han ätförlides på denna färd af presten Finwid från Nästshult, prostien Heymund från Wisby och riddaren Olof Green samt Bero från Husby. — Nils Ubbes son, hwilken 1286 företog sin pilegrimswandring. — Konung Birger Månsons broder Hertig Waldemar, som år 1315 war i Jerusalem. — Den heliga Brigitta, afseglade från Neapel, ätförlid af sin son Birger Ulsson, sin dotter Catharina, priorn i Wastra kloster, Petrus Olai, magister Petrus, general-confessor i Wadstena, Magnus Petri, och den heliga fruns capellan Gudmar Fredricson, hwilka också med henne från Jerusaleml återkommo till Rom 1373. — Utom dessa, som verkeligen fullbordade resan, nämnes konung Knut Ericson hafwa gjort löfte att såsom bewäpnad pilegrim eller forskarare, draga till Jerusalem; men asled innan han hann uppfylla löftet. Domprosten Bidrn i Upsala löste sig med 12 mark silfwer från sitt antagna förs. Liksom Sveriges konung Magnus Ladulås gjorde detsamma med 400 mark silfwer, för att undwika skyldigheten att företaga det förståg, hwarom han år 1278 gifwit löfte.

H-2

Stockholm,
 Tryckt hos E. F. Wennström.

R o m e t e n .

N:o 94.

Lördagen den 25 November 1826.

Inrikes Nyhet.

Stockholm. Juryn öfver det bekanta Tybeckska tryckfrihets målet skall i dag sammantråda. Jurymännen utgifvas blifwa: Statssekreteraren Kullberg, öfwerste Bruncrona, öfwerste lieutenant Sparre, prosten, grefve Schwerin, exped. secret. Riebert, prof. doc. Franzén, frigsjulist. Rivin, afsekor Carlander samt hofpredik. Wikander.

Recension.

Årsberättelser om Vetenskapernas framsteg, afgifne af Kongl. Vetenskaps Academiens Embetsmän d. 31 Mars 1826. Stockholm, hos Norstedt & Söner 1826. 8:o.

Enligt de nya stadgarne för Kongl. Vetenskaps Academien, skall årligen, på academiens högtidsdag, en redogörelse offentlig meddelas öfver de framsteg vetenskaperna under loppet af året gjort öfver hela Europa. Det war värdigt detta lärda samsfund, hvilket från sin stiftelse gjort så mycket för fäderneslandets vetenskapliga odling, att sedan det redan tillfälligtvis i sina praesidii-tal, någon gång lemnat bidrag till lärdoms historien, widtaga en — den första och hittills enda *) — permanent åt-

gård till lärdoms historiens befördran. Wisserligen kan man anmärka, att den är något ensidigt fattad, då, fastän titeln ganska allmänt talar om Vetenskapernas framsteg, dock berättelse meddelas endast om hwad i fysik, chemie, mineralogie, geologie, astronomie, zoologie och botanik blifwit tillgjordt, liksom dessa ensamt förtnade namn af wetenskaper. Härpå kan dock swaras, att dessa Vetenskaps Academiens åtgärder icke gerna kunna gå längre, då, endast med tillägg af ren matematik, technologie och oeconomie, den, enligt stadgarne, med sin uppdragsfambet icke omfattar flere kunskaps arter. Härigenom har Vetenskaps Academien onelligen antagit en ensidig riktning för sin verksamhet, och splittrar den till ofstast minutteusa enskildheter; men också härigenom bibeållit sitt anseende, då det är endast genom meddelande af dylika enskilda observationer, hvilka i och för sig sjelfwa icke hafwa det intresse ett helt gifwer, som dylika föreningar och samsfund kunna vara gagneliga.

Innehållet af dessa na för sjerde gången akademie berättelser, är: — 1) Redogörelse för förändringar inom academien, samt öfver hwad den tillgjordt för vetenskapernas befördran (f. 1—6). — 2) Årsberättelse, om framstegen i fysik och chemie, af J. Berzelius (f. 7—318), omfatta äfwen fysik och organisk chemie; mineralogie; wärkchemie; djurchemie och geologie. Den na berättelse iusfrånker sig icke blott till uppräknande af egentliga framsteg, utan upptager hwartenda om också alldrig så enskildt försök eller iagttagelse inom dessa kunskapsarters område. — 3) Årsberättelse i astronomien, af S. A. Cronstrand (sid. 1—94). Här meddelas hwad som under året utgjordt, samt

*) I ett förslag till Instruction för förordnen wid Kongl. eller Riks-Biblioteket, finnes det stadgandet, att Kongl. Bibliotekarien skulle, två timmar i veckan, i biblioteket, hålla offentliga föreläsningar i lärdoms historien. Vi weta icke om detta förslag någonsin blef stadfäst, men wist är att d ita så högt nyttiga förordnande utgjorde ett stort bidrag till lärdoms historien.

Hartornas förbättring blifwit tillgjordt; hwad märkeligt i affeende på stjernorna, solen och månan, planeterna och kometerna blifwit observeradt, till närmarre bestämmande af jordens figur; förbättringar af instrumenter och widtagna astronomiska inrättningar; slutligen några notiser om trenne herbnda astronomer. — 4) Årsberättelse om nyare zoologiska arbeten och upptäckter af J. W. Dalman (sid. 1—115); omfattar anthropologie, zoographie i allmänhet, mastologie, ornithologie, herpetologie, ichthyologie, entomologie, helminthologie, phytologie, zootomie och comparatio anatomie, fornwerldens Fauna, och zoologiska skrifter utkomna i Sverige. För wansligt bildade läsare, utan att de behöfwa wara wetskapsmän, är denna berättelse, af de här meddelade, den intressantaste; helst den icke blott, såsom bewis på framsteg och till ämne för beundran framställer allt hwad nyare, isynnerhet utländningar gjort, utan äfwen, der förf. tycker sådant wara på sitt ställe, anwänder en lika säker, som opartist och lugn kritisk. Under hwarje af de många (kanste alltför ondbigt många) underafdelningar, meddelas äfwen en fullständig bibliologie för hwardera. — 5) Öfversigt af botaniska arbeten och upptäckter för år 1825, af J. E. Wikström. (s. 1—160) omfattar: phytographie, wäxtgeographie, wäxtphysiologie, forswerldens Flora, nevrologie öfwer några mammulungiga botanister, samt Tillägg. Öfwer wiså märkwärdigare botaniska arbeten meddelas här temligen fullständiga recensioner.

Slutligen kan rec. icke undgå att nämna, att då Wetenskaps Academien wid sin första stiftelse war så angelägen om Swenska språkets renhet, och gjort så betydligt, mer än något annat lärdt samfund inom fädernelandet, för dess beständhet och utbildning, denna grundsats här icke alltid blifwit iakttagen. Wi råka stundom icke blott på en af latinska, franska och tyska ord sammanwäfd diction, utan äfwen ett sätt att bilda adjectiver, som icke borde kunna anwändas.

Flickan och Kärleksguden.

Jhertat hwåls så underliga tankar,
Jemnt utansför mitt bröst det står och bankar,

Då hwiskar: söta, wadra slicka dig förbarma,
D! släpp uti din hydda in den arma!
Men, rytt får han här slippa in!
Nej hin, nej hin!
Jag känner nog den skåmska gossen,
Med spända bågen och de tända blosen!

Wist en mordbrännare så grym är denna,
Som endast will min hydda tulla på och bränna,
Med blickar hotar han och kindens flamma.
Ja, ja den skåmen han är just densamma,
Som stälde än, ja just i fiol,
Så grymt romot
Med spiser min, wi ännu det minnas;
I kyrkoboken handlingarne finnas.

När, för att hemta lust, jag wandrar ut i qvällen,
Wips står han framför mig, den leda sällen,
Då här en frans af Stbu mig ej i handen,
Då hwiskar: wid din liljefot jag band den;
Se på hwart blad, hur som min tår
I låga står!
Wid dessa ord jag styr som ilen;
Doct efter följer han med hwaså pilett.

Då när jag någon gång i källan blickar,
Så står han der för mig och uti spegeln nickar.
Uti hwar wäg, som utur djupet rinner,
Jag hör en semmersuck, som klagar och förswinner,
Då ser jag opp mot stjernors här,
Så står han der
I lockar utaf guld, den gossen,
Då tänder molnets duk med purpurklossen,

Du natten är för dunkligt, ty för dörrn han gråter,
Du morgonen är hela tröskeln wåter.
Han säger sig en blund ej fått i dga,
Så ångsligt ser han opp emot det blåa hoga,
Då händerna med bön och rop
Han knäpper hop.
D! att jag af med honom wöre,
Då han till — himlafjell i blinken fore!

Ibland han skyller på han har så angelåget,
Då gråter, suckar djupt och ber så tråget.
En liten, liten hemlighet han har att lemna,
Som han för ingen annan wägar nämna.

Blott han slapp in, så still, så still
Han vara vill.

Men nej! den klipparn jag ej hörer;
Ty bara swel han i sitt hjerta förer!

Nu bultar det igen! Se så för hinken!
"Tror han sig wäl så slippa in så der på blinken?
Hwad? Will han bryta låset bort från dörrren?
Dertill han blifwer alle för matt den Herr Mun-
stören!"

Nå, stäms han ej! Det skall han si!
Låt bli, låt bli,
Snöm min dörr jag ingen slapper!
Gå — annars jag på näsan honom knäpper!"

"Jag har ett bref från pappa och från mamma,
De flux på släden dnsta swar uppå detsamma!
Jag har så fastligt brottom och får intet wänta,
Låt, låt mig endast litet grand på dörrren glänta!" —
"Nej tack, nej tack, du icke mej
Kan narra — nej!
En gose som så eldigt blickar,
Wist ingen mamma till sin dotter stickar!"

Aj, aj, hwad war wäl det för dunk i backen,
Det låt precist, som någon brutit af sig nacken?
Jag will i fenstret se! O himmel! ad se gosen,
Han ligger död och bredwid honom spridda blösen!
Det stackars barn som skulle så,
Lill döds sig stå!
Och det för min skull, min skull, himmel!
Jag tror jag dödar sjelf i kånslors hwimmel!

Uti min famn jag honom wagga will och wissa,
Och dessa bleka läppars lilsor röda kyssa,
Och andas, len som sjelfwa westanwinden,
En majfrisk rosenwär uppå den hwhita kinden!
Hwad! Klappat ej, du lilla wän,
Ditt bröst igen?
Pia, pia, pia, pia, så just det låter,
O! Gemini af bara fröjd jag gräter!

O! tåcka unge re'n ditt kindben rödt sig målar,
Hwad? Gå ej opp ur bgats natt två klara strålar?
Ej bra det war att i min famn jag tog'en,
I stället jag min föresats borde blifwa trogen,
Dok se ett barn så dö — minfann,
Jag det ej kan!

Dot blott till morgon får han blifwa,
Se'n jag på dörrren flux will honom drifwa!

A r u s t i k.

Om det Lyckliga Fiskafånget, jemte ett
nytt Prisämne för Argus.

Det har hos mången smänt menniskowån wäckt
gräfelig sorg och framkallat många bittra tårar,
att Argus, under det han slår alla sina krorar, dock
så sällan welat fastna på någon af de krorar, dem
man för honom tid efter annan utlagt, och sids i
ändamål att uppbisa och fånga honom till erhållan-
de af ypperliga prisbetsdnningar, efterjom han nöd-
wändigst med metsps måste ätkommas, ej sjelf we-
tände sitt eget bästa. En orsak till detta uraktlåtna
nappande finnes werkligen, ehuru den för mången
torde ligga förborgad. Fångstens olyckliga utgång
bör ej tillskrifwas fiskeodskapen, ty den har befunnits
i god ordning; symmerligast har refwen varit mata-
lösi lång och seg, emedan den är försärdigad af hans eg-
na långträdiga perioder. Men betet på metkroken war
gemenligen tillredt af Argi egen kropp, och det är
så naturligt, att han, såsom andra fiskar, i det lång-
sta undgått att gifwa sitt eget kött till pris åt sin
hunger, helst knappast något djur finnes, som för
än i största nöd griper till sig sjelf och sitt slägte.
Wid ett sådant förewetande måste wäl glädjen nu
så högt i taket, då Argus inför allas ögon nappat
och läppjat litet på ärskilliga krorar, och werkligen
fastnat på en. Detta hade den i Kometen utställda
lockmat, genom biträde af en fölländad lockdök, blif-
wit så öfwerkyddad och wälsmakande, att Argus,
ehuru eljest stor matkännare, tog wisse om rättens
beskaffenhet och låt sin Stoiska återhållsamhet beses-
gräs; ja, han bet med sådan glupskhet på kroken,
att denne fastnade honom i gömmen, och måste, om
det Argusiska lifwet skall kunna räddas, åter lösas
med stor Aeskulapisk färdighet.

Det war den Franska swärnaren S:t Mar-
tin, som satt på denna krok; och på honom har nu
Argus släkt sitt lysmåte. Det är riktigt befunnet,
att berörde skrifställare, i flok och farnste med ät-
skilliga andra mindre wälfrådade personer, såsom
Goethe, Jean Paul, Schelling och Novalis,
blifwit antråffad i Litteratur Tidningen, och bewisar
detta på det mest öfwertygande sätt, det answar för

denne författares utswäfningar, hwilket nu kommer att drabba historiska Polans och Kometens samtliga ledamöter, enligt den af dem, en för alla och alla för en, ingångna och teknade, samt af Argus uppfatta borgens förbindelse för allt hwad som tryckes i Upsala. *) Emellertid kunde det måhända roa allmänheten att få känna St. Martins farliga mystik, och enär Argus, fastän "litterair", intill denna dag icke gjort reda för en enda författares skrifter, torde man af honom, såsom för älskare af mysticism, få wänta att se dessa satser framställda; och att Argus skulle göra det wäl ifrån sig, derom kan ej twiflan hysas, ty, som werldskunnigt är, känner han alla boktitlar i botten, förthy hans lärdom är utan botten, han är en bottenlård karl, en riktig bottenlar, för hwilken ingen pris bottnar.

Hjertinnerligen ondt har det gjordt oss, att Argus ej will winna priset för St. Martin; men till fröjd för alla som binna för hans wäl, har man förnummit hans ifriga jägtande att winna de öfriga belöningarne. Den i och för prisutdelningen åt Argus stiftade academien, hwilken för billigt pris åtagit sig den midan, att så ge Argi wisdom och moderation till pris åt Swenska skrattmusklernas outhärlighet, att mången prise de contenance af wederbrände skall behöwa annammas, har, enligt ryktets försäkran, för affigt att utsätta ej mindre än 1001 täflings frågor, på det wår swärmodige Tidnings Pascha af 2:ne hästswansar må, under den in-

*) Man wet att Argus är lila sträng mot sig self, som mot andra, i afseende på erkännande af hwad som i hans skidnag förekommer, och wil man till bewis härpå anföra följande. I No 93 förl är hade han nemligen, med stor lingotfäst och historisk kunnedom, öswersatt Benefit of clergy (en clericket under medeltiden förwanad rättighet, oft i brottmåll swara för andlig domstol, hwilket privilegium sedermera utsträcktes till alla som kunde läsa) med "presterligt biträde", och på denna ypperliga version grundat en hel afhandling om lurenträgeri författningarnes frånghet i Englands. Då Journalen No 224 skrot derpå upiäckte det lilla misstaget, fann Argus för godt att neka faderskapet till hela uppsatsen, och sade den wåra insänd, under en tid då han swårt antastade Journalen för insända artiklar. Det borde dock aldrig förtänkas honom, såsom en gästare af det historiska, att icke känna något historiskt, helt från medeltiden, och hwad behöfde hon i alla fall taga kunnedom om England, då han i sednare tider derifrån flyttat sina husgudar till America.

stundande vinterkylan, hållas warm lika många oroliga nätter, som de Arabiska staderna genom sågor måste förströ för deras sömnlösa kalyp. Denna underrättelse meddelas, på det Argus ej må taga för illa wid, i fall han skulle komma att gå misse om priset för St. Martin. Emellertid lemnas nu si länge i-stället ett af dessa 1001 prisämnen, hwar på Argus kan arbeta, under det historiska skolan funderar på de henne af Argus förelagda stycken. Som Argus framför andra rhetoriska figurer tyckes älska antiphrasis, och han, för att med något förtjena sin litteraira titel, synes wilja bewisa skönhetens natur per absurdum, d. w. s. genom ådagaliggandet af sin egen stygghet, såsom det skönas motsats, så bdr han lätt komma ut med följande:

"Argus skall, i sträng wetenskaplig deduction, för allmänheten upplysa om underwigten af de, i dittens glada bildspråk omklädda tokroligheter, hwilka blifwit fälda om Argus, i förhållande till de formulna, i temmelig redbar roddarsil af Argus utförda artigheter, åt hwilka man hwarken kan skratta, eller gråta." — Priset härför blir den tjuwa lotten, att kunna anse sig för en martyr för sin ofta uttalade tanka, att comiken är grundtonen i Swenska national lymnet.

Ett accessit skall derjemte tillfalla Argus för ett specimen i Swensk innanläsning, hwarigenom man får upplyst, att termerna "styfbskapen mellan redactionerna af Laterna Magica och Swea å ena, samt Kometen å andra sidan" skola utmärka, att emellan Swea och Kometen slägtskap afwen skall finnas, hwilket enligt wanlig kunskap i Swenska präket härstädes ej kan inhämtas. För hwarie sådant framsteg i innanläsning, genom hwilket han med sitt eget exempel intyggar behofwet af en allmänare folkunderwising i modersmålets första elementer, kommer "tuppen att wårpa" åt honom en mention honorable.

Ryggvärd

Rättelser.

No 91 sid. 4 sp. 2 r. 23 står: så, läs: så. — r. 25 står: Wårjolin, läs: Wårjolin.

Stockholm,
Tryckt hos C. F. Wennerström.

R o m e t e n.

N:o 95.

Onsdagen den 29 November 1826.

Skrifves Nyheter.

Stockholm. Man berättar, att på S. R. S. Kronprinsens Högå Mannsdag den 1:sta nästkommande December, Quaien, nedanför s. d. Dramatiska Spectakelhuset, som nu skall vara fullbordad, kommer att afståckas.

Juryen i Tybeckiska tryckfrihetsmålet, lärer, efter förutgången öfverläggning, hafwa förklarat Tybeck inte skyldig till det tryckfrihetsbrott, för hvilket ansvar å honom blifvit uträdd.

Svenska Academien skall i dag hafwa offentligt sammanträde, då Hr Landshöfdingen S. Järta samt Cancellierådet J. D. Valerius, genom uppläste inträdes tal, stötta intaga sina platser i academien.

Man omtalar att academien bland de, under sednaste täplingsår inkomne skrifterna, bestämt störa priset i skaldkonsten åt ett poem kalladt: Lassos Döb. Nyttet nämner såsom författare dertill den unge skald, hwilken förslidet är wann academien's andra guldpenning.

Några af St. Martins politiska och wetskapliga åsikter.

För att uppfylla fleres ötråde önskan, att, i anledning af Argus III:s anföranden emot Litteratur Tidningen, lära känna något af St. Martins åsikter i politiskt eller wetskapligt hänseende, då

hans skrifter i vårt land äro högst sällsynta och således nästan alldeles obekanta, wilia wi här ur desamma göra ett och annat utdrag.

1. Åsikter af Samhälle och Stat.

Såsom ett samhälligt wäsende kan menniskan betraktas, antingen enligt hwad hon i nämnde förhållande werkligen är; eller enligt det hon deri borde wara. Begge betraktelserna, jemnförde med hwarandra, leda till granskande af det naturliga ursprunget, den nödwändiga affigten och det sanna ändamålet med all borgerligt samhälle.

Det ursprung kan sökas hwarken i några mågtiges wäldsamma åtgärder, eller i blotta willkorliga föreningar af alla enskilda till ett gemensamt helt, förmedelst ett samhälls-fördrag; twenne wantliga, men högst otillräckliga och onaturliga hypoteser, genom hwilka man sträfwar att förklara hela phaenomenet af en politisk förening. Den första framställer endast slagfår och tyranner, och sådana gafs det icke alltid: men den sedmare förutsätter en ombilighet, hwilken, äfwen tänkt såsom werklig, likwäl skulle blifwa likaså oförnuftig som orättwis.

Ursprungligen war menniskan född att herrska; men icke öfwer sina likar, utan öfwer ringare wäsenden: följaktligen till inga politiska samhällen, som icke äga rum utan finnlige band och intellectuella förhållelser. Men då hon genom sinnewerlden öfwergerid till tillståndet af en oafbruten kedja utan be- roende och behof, så blefwo samhällsbanden en nödwändig ledtråd att åter göra des intellectuella na-

tur fri, att småningom återwinna hennes förlorade rättigheter, samt att, genom lydnad och afhängighet, gbra menniskan stictlig att emottaga sin gamla fornunga spira.

Således är det icke menstliga godtycket, utan menniskans eget förderf, som utgör den naturliga och nödwändiga grunden för samhälle; des affigt är uppfostran och des ändamål frihet samt återwinna det af förlorade rättigheter.

Rättmätigheten af den ena menniskans herravälde öfwer den andra, beror numera endast på den större eller mindre grad af förderf hos de enskilda. En stor del af menniskoslägtet, nedsjunker i stoftet; hwarföre det är lifaså naturligt som nödwändigt, att det skall upphjelpas derifrån utaf mindre förderfwade. Endast på detta sätt rättfärdigas en öfvermägt, hwilken annars i hwarje fall skulle vara den högsta orättwisa. Ju längre således någon fortgått på wägen af sin egen rening och förbättring, och ju mer han närmat sig sitt ursprungliga tillstånd fullkomliga ljus, desto rättwisare blir och hans magt, och desto widsträcktare hans wälde öfwer dem, hwilka allt mera aflägsna sig derifrån.

Likasom ett barn icke kan vara sin egen närare och uppfostrare, så behöfwa de menniskorna, på det hela taget, wisa ledare, hwilka öfwerträffa dem genom klarhet i förståndet, genom krafter och dygder. Men då den menstliga regeringen icke har att göra med slagoffer eller maskiner, så skall hon, på samma sätt som hwarje sann uppfostran, hafwa till förremål icke blott det yttre af menniskan, utan des hufwudsakliga ändamål bör vara den intellectuella menniskans förädling och återställande. Upphöfswandet af det onda, under hvars tyngd den sunkna menstligheten suckar, samt tillfredsställandet af des sanna behof, är målet för en werkligen menstlig regering; och hufwudpunkterna af des förnynderskap, utom rättwisans allmänna skripande, äro religionens helgd, omwården om sjukas botande, samt ledandet af utvecklingen och smaken för allt det nyttiga och löfna, som wetenskaper och konstler frambringa.

2. Wetenskapernas allmänna grund och Sammanhang.

Churu menniskan, wid sin närwarande aflägsenhet från det sanna ljuset, icke utan de största swä-

righeter kan winna en ren och tillförlitlig wetenskap, emedan ett ljus som hon icke kan tända åt sig sielf, derwid måste tjena henne till ledare, hwaremot hennes förmenta sanningar till en stor del äro endast ödda och ombytliga phantomer: så måste dock för menniskan en tillförlitlig wetenskap vara öfwen så mätlig, som det för hwarje wäsende gifwes en uppenbar och bestånd naturlag.

Mätligheten af en sådan grundar sig icke allenast på det intellectuella anlaget hos menniskan, hwilket är lifaså oföränderligt, som grunden för des ursprung, samt står i det nogaste samband med sielfwa sanningens lagar, utan öfwen derpå, att menniskan, enligt sin dubbla natur, sielf är en spegel för sanningen, emedan lagarne för allt intellectuelt och sinnligt äro koncentrerade i hennes egen natur. Derföre är wetenskapen om menstliga naturen grundwetenskap: den som förstår densamma noga och fullständigt, den inser och lagarne för allt intellectuelt och sinnligt, och för en sådan blir ingenting oförklarligt.

Men härwid måste icke den fallna och i disharmonie sunkna, utan den rena, ursprungliga och oförfalskade naturen tagas till förrebid. Numera har menniskan endast en del af sina ursprungliga krafter i behåll, hwilken wäl alltid är tillräcklig att öfwertränga oss, att sanningen, till sin wäsendeliga grund, är oberoende af allt tillfälligt och wiktforligt; men emedan källan för den rena kunskapen blir för menniskan grundad, genom sinligheters orene inslytelser, så måste man framför allt tillse, att man icke förwerklar det sinnliga med det intellectuella, samt tillskrifwer detta sednare, hwad som gäller endast det förre.

Menniskan är bestånd för alla wetenskaper, emedan hon i sig hyser alla kunskapers grund, hwilken förnåga af ljus kan förena dem alla inom sig; men i sielfwa werket gifwes det blott en wetenskap, den der i sig uppfattar allt intellectuelt och sinnligt, hwilka begge, då de på det nogaste sammanhänga, öfwen måste studeras tillsammans och inhentas i förbindelse med hwarandra.

Men emedan ingenting är vanligare, än att menniskorna stika det sinnliga och det intellectuella, så bör man alldeles icke förundra sig öfwer de många falska systemer, som derigenom uppstått. Genom ett falskt och splittradt studium af det intelle-

tuella, erhåller man endast en slypvad kunskap om det andeliga, eller man låter till och med förleda sig till de största dårskaper och sällsamaste inbillningar. Om nämligen menniskan sträfvar efter insigt i det intellectuella, utan att begagna naturens hjälpmedel, så är okunnigheten den närmaste vägen till dårskap.

Men lika så farligt är det äfven på andra sidan, om man studerar det sinnliga, utan att upplysa detta studium genom förståndets sanna, hvilket är lifaså nödvändigt, som att vi förut måste rena vårt eget hjerta, om vi vilja nåttas Gud, hvilken är öfver vårt förstånd.

Genom ett falskt studium af det synbara, uppstod så väl den grofva materialismen, som andra endast sinnliga systemer, hvarvid man antingen helt och hållet försummade den menliga naturens högre krafter, eller sysselsatte sig blott med högst ovärdiga och vidstrepeliga föremål. Lifaså mycket hafva de så kallade stora naturlärarne derigenom anlagnat sig från naturens rena sanning och menniskans bestämning, att de sysselsatte sig allenast med kropparnes yttre verkningar och sfenbarheter, samt derpå grundat en mängd af systematiska hypotisingar, då likväl den egentliga vetenskapen, sådan menniskan behöfver densamma, måste uppfattas mera utur tingens principer och medelpunkten af deras krafter, än genom sbränderliga phaenomener.

Man bör således framför allt annat akta sig för de begge öfverligheterna, af det blott sinnliga och det blott intellectuella; ty i det första fallet framtryper man som en mask, och i det sednare svärfvar man utöfver den bana man borde beträda. Men naturen sjelf låter menniskan uppdikta falska systemer.

Churu det i alla lärosystemer och bland alla sektler gifwes strödda och obestridliga sanningar, dem man ej utan nytta uppsamlar, så kan man dock alldrig hinna till en fullständig och sann insigt, i fall man icke begagnar alla tre kunskaps medlen, i förening med hvarandra, nämligen vetenskapen om det fysiska, efter måttstocken af dess grundsatser; af det intellectuella, som tjänar det sinnliga till medel; och slutligen vetenskapen om det gudomliga, hvilken Christus lärde, d. ä. om de lagar och hjälpmedel, hvilka den högsta vissheten begagnat, för att göra återgången till enhetens hus möjlig och lätt för fria väsenden.

Något om Eftertrycket af poetet Axel.

Bland öfriga industriegrenar, som sednare lidit smärta näringsätt inbragt i Sverige, är äfven det så kallade Eftertrycket. Utgifwaren af Biblioteket der beutsehöu Classiker bref rökelsen i stort; men höll sig, lifsom hans närmaste efterblifvare, endast till utlåning. Det var dock lätt att förutse, att så snart banan väl blifvit bruten, skulle man icke nöja sig med att eftertrycka utländska författare, utan ständsheten söka sitt rof på närmare håll, bland egna landsmän. Wisserligen trycktes Tryckfrihets förordningen, genom stadgande i 1 § 9 Mom. skydda hvarje förf:s lagliga rätt, då det heter: Hvarje Skrift, vare Författarens eller dess lagliga rätts innehafwares egendom. Hvilken som Skrift trycker eller eftertrycker, utan Författarens eller Förläggarens skriftliga tillstånd, miste upplagan, eller böte dess fulla värde, egarens ensak. Men egenytan är finlig, och man har lärt sig att illudera lagens bokstaf.

Et litet öfnydigt gesällsycke i konsten gjorde wisserligen Granskaren, då han, under namn af recension, eftertryckte en del af poetet Frichofs; dock då dessa nummer icke serstildt utbidros till salu, var den enda vinst Granskaren af sitt företag hemtade, att göra innehållet af sin tidning, för någon tid, intressantare, och säkerligen stadade han icke stort dermed den rättmätiga upplagas affättning. Måstargraden har en annan "Stockholmsbo" förvärfvat sig, med sitt tillgrepp på ett annat verk af biskop Tegner; ty skall man plundra, är det klokast att falla öfver den riles bo, der det är något att vinna. Men för att nu icke komma i sär med lagens väktare, undwel man att bypet omtrycka ett verk man icke författat, och derför låt man utgå: Bref från en Stockholmsbo till en Bän i Landsorten, angående Romansen Axel, af Esaias Tegner; trykt i Wenlundska boktryckeriet under loppet af sidstidne sownar. Genom denna form hade man illuderat det bokstafliga innehållet af tryckfrihetslagen. Straxt efter productens första utkomst, erhöi företaget, i en annan tidning, vederbörlig näp, hwarefter annoncerandet af detta så kallade Bref upphörde. Vi förmodade då, att en tänsta af stam äntligen waktat hos den lunnpo

Amidman

correspondenten, och wille wi, med vår tyfina d-
 wer dåltgheten, gifwa vår hyllning åt en förmodad
 ånger. Men då, sedan man förmodligen trott att
 den första wålförriente straffpredikan skulle wara
 fbrgåten, man åter bdrjat fråckt att utbluda dags-
 werks arbetet till salu, fbr att njuta winsten af sitt
 lömska okynne, hafwa wi trott of icke böra förtiga
 vår billiga harm öfwer ett tilltag, hwilket en gång
 hos of stadgadt, i grund skall undergräfwå vår öf-
 wen annars fdga blomstrande litteratur. Ty om en
 fbrfattare, i fall en hans skrift blir någorlunda af-
 sättelig, icke mera kan af lagen finna sig betryggad
 wid sin rätt till sitt arbete, utan måste se winsten
 sig undanryckt af en listig eftertryckare, så skola så-
 kerligen få, af blotta åran, känna sig uppmuntrade
 att arbeta för nationens odling.

Detta så kallade Bref innehåller neml. ord för
 genom några platta och släpande profaiska rader,
 såsom t. ex. "Att vår odddlige Leopold har skaden
 tillagnat sitt poem med följande dedication," hwilken
 nu ordagrannat införes. Bidare; "ester den wackra
 inledningen som lyder sålunda" — nu kommer den
 — "följer sselfwa romansen", o. s. w. till des att
 sista versen af poemet blifwit eftertrykt, då der bak-
 efter hänges ett enfalldigt sladder, i hwilket den bref-
 skrifwande "Stockholmsbon" säger, att "han gifwit
 hwad han förmått". Sålunda har han erkant,
 att han icke förmått mera än affriswa hwad andra
 diktat, ty de, uti inledningen läfwade "några snårre
 reflexioner", äro icke "så", utan rent af inga, eme-
 dan ett of annat anbragt utrop, eller berömmande e-
 pithet, såsom "den wackra inledningen", "den lyckliga
 liknelsen", o. s. w. kunna icke kallas en reflexion.

Genom dessa sina inslikningar har Stockholms-
 bon blott gjort sitt brott mot den allmänliga rätts-
 och hederskänslan så mycket större, som han härmed
 gifwit sitt tilltag ett utseende af egen werksamhet, of
 sålunda narrat en boktryckare att smutsa sina si-
 lar med ett nidingswerk, samt bröta mot den föreskrift
 honom wid hans intråde i boktryckeri societeten är
 gifwen; "att beslita sig om hwad till konstens be-
 der of litteraturens förkofran lända kan." Wiserligen
 är hwarje öfwerträdelse af lag of pliktänsla, mate-
 rialiter, lika grof of brottslig. Men formaliter är
 den som smyger sig fram till att stada andra,
 föraktligare än den som går öppet of bröstganges

till wåga, samt luredrejaren gemenare än stråtröf-
 waren. Eftertryckaren är en litterair luredre-
 jare!

Aktuelt.

En högst besynnerlig Händelse.

Förliden afton ungefär kl. 7 hörde redactionen af
 Kometen, ett besynnerligt klappande på porten. Den
 "Stora congregationen" war just då församlad
 inom lykta dörrar, luckorna tillstrufwade, of alla
 dagsrådar, med tillhielp af professor Wozelii lä-
 robot i chemien, utestängda eller upplösta. Klapp-
 ningen of rättare bultningen förnyades, of ejit
 något besinnande besto man att öppna, sedan alla
 ljusen blifwit släckta, med undantag af ett enda,
 hwarmed man lysse sig till porten. Denne öppna-
 des, icke utan en wis farhåga, of en man i grå
 kapprock inträdde, med dryppande hatt of en liten
 figurant läpp i handen. Genast tillspordes den obe-
 kante, om hans namn of hans ärende. Han gaf
 till swar, att han kallade sig Mosaisk, att han
 fordom warit engagerad som rumfyllnad i tid-
 ningen Argus; men uppsagt tjensten den 24 före-
 lidne månad, i anseende till det magra kosthållet;
 att han under tiden lefwat på ungarlswis, till
 det slutligen fallit honom in att erbjuda sin tjans-
 hos Kometen. Redactionen swarade sig ei kunna
 härwid något widgöra. Mannen yttrade då, att
 som mantalsstrifningen nu som bäst påstod, of han
 wore utan försvar, önskade han warda mantalsstrif-
 wen hos redactionen, på det han ei af Kongl. Of-
 werståthållare-Embetet måtte blifwa ansedd som lä-
 brifware. Summande för den öfwergifnes mindre lyk-
 liga belågenhet, ansåg redactionen billigt att willig-
 ra hans önskan, dock skulle en strifwelse dessförin-
 nan afgå till tidningen Argus, med uppgift om
 sakens förhållande, samt begåran om wederbördlig of-
 lofsedel, hwarefter, of sedan denna är meddelad,
 nämnde Mosaisk torde komma att af Kometen me-
 derstundom begagnas.

Stockholm,
 Tryckt hos E. J. Wennerström.